

Zdravlje i kultura

Gosić, Nada; Krznar, Tomislav

Source / Izvornik: **Filozofska istraživanja, 2016, 36, 413 - 414**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:184:189361>

Rights / Prava: [Attribution 4.0 International](#)/[Imenovanje 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-07**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Medicine - FMRI Repository](#)

Zdravlje i kultura

Uz temu

U ovom tematu donosimo radove nastale na temelju izlaganja s istoimenog simpozija u okviru 24. Dana Frane Petrića, koji je održan na Cresu od 20. do 23. rujna 2015. godine. Cilj simpozija bio je istražiti odnos zdravlja i kulture, točnije, obrazložiti ulogu zdravlja u formiranju kulture. Zdravlje je tema za koju postoji interes kroz cijelu ljudsku povijest, ali je kao društveni i kulturni problem prepoznata tek kada je počela usmjeravati tokove društvenih događanja. To se može potkrijepiti brojnim slučajevima zabilježenima u povijesti kao što su tzv. *Velika kuga*, prekidanje kraljevske loze kod Henrika VII., Napoleonovi ratni pohodi, medicinski skandali u 20. stoljeću ili velike sanitarne reforme. Zdravlje je također nerijetko utjecalo na velike umjetničke vizije i opuse, pri čemu možemo spomenuti samo najpoznatije primjere kao što su Toulouse-Lautrec (invaliditet i sifilis), Van Gogh (psihička bolest), Kahlo (trajni invaliditet), Dostojevski (epilepsija) ili Hemingway i Faulkner (depresija). Osobito važne doprinose razmatranju odnosa zdravlja i kulture dao je francuski filozof Michel Foucault u svojim djelima *Rođenje klinike* i *Povijest ludila u doba klasicizma*.

Nadalje, zdravlje je stalni znanstveni sadržaj u ekonomiji, unutar koje se pokušava objasniti zašto zdravlje postaje sve skuplje i, vidljivo, privilegirano; u pravnim disciplinama, koje proglašavanjem prava na zdrav život nastoje sankcionirati djela koja ugrožavaju ljudski život i zdravlje; u psihologiji, koja nudi pomoć u učenju i stjecanju životnih navika u razdoblju kratkotrajnog ili dugotrajnog oštećenja zdravlja; u sociologiji, pomoću koje se doznaje odnos društvenih institucija prema zdravlju; u antropologiji, koja ima za svrhu objasniti na koji se način, u okviru određenog kulturnog obrasca, propituju i rješavaju problemi i pitanja vezani za zdravlje, itd. Aktualno, ideologije se stavom o zdravlju razotkrivaju i bore za vlast, tehničari žure stvoriti savršeno zdravlje i ponuditi zamjenu za gotovo svaki njegov nesavršeni dio, mediji odašilju imperativ pobjede nad biološkim i kronološkim starenjem, zazivaju besmrtnost i proglašavaju rat svemu što, prema njihovu prikazu, nije zdravo.

Uza sve to, zdravlje se, kao nastavni sadržaj, nastoji održati u obrazovanju i odgoju, u okviru čega bi se djeca i mladi poučavali o čimbenicima zdravstvenih rizika, usvajali znanja i vrijednosti te stjecali sposobnosti za život u zdravom okruženju. U nadilaženju svog rodnog mjesta, biološko-medicinskog područja, te bioetike, koja ukazuje na etičke probleme povezane sa zdravljem i nastoji ih kontinuirano rješavati, zdravlje je u sebe upijalo i upija raznorodna znanja, vjerovanja, običaje, navike, osjećaje, moralne i pravne norme, ideologije, politiku, institucionalna i vaninstitucionalna djelovanja, objedinjavalo je i aktualiziralo teorijska stajališta i praktično ponašanje, zahtijevalo odgo-

varajuće promjene. Tako shvaćeno, zdravlje je nedvojbeno jedan od ključnih elemenata kulture. Zato je kultura u naslovu ovog simpozija zamišljena kao područje dijaloga, susreta, suočavanja argumenata, problematiziranja, aktualiziranja, suradnje i postizanja kompromisa među različitim znanstvenim, stručnim, etičkim, društvenim i političkim smjernicama koje bi trebale pridonijeti razumijevanju odnosa zdravlja i kulture.

U ovom bloku donosimo radove koji pokrivaju široki spektar problematike odnosa zdravlja i kulture, konkretno, od klasičnih tema razasutih u različitim kulturnim i geografskim okružjima, preko tema literarnog karaktera, pa do tema suvremenih zanimanja. Smatramo da tematski raznolikim radovima prezentiramo i širinu spektra i slojevitost teme kojoj je posvećen ovaj broj časopisa *Filozofska istraživanja*.

Nada Gosić
Tomislav Krznar